

# בארות המים

## הערות

דמחיצה שאין עומדת צרוח אינה מחיצה, דהא חזינן דלאו מילתא דפשיטא הוא דפרכי עליה מכמה דוכתי.

והנה צס' המכתם בסוגין אשכחנא דבר תימה לכאור', וז"ל כל מחיצה שאינה יכולה לעמוד צרוח מצויה אינה מחיצה, ומפרש לה צרוח מצויה דיצשה, ואיכא דמוכחי מהכא דמותר לפרוס הסדין וכיוצא בו בשבת אפילו למחיצה, דכיון דאינה יכולה לעמוד צרוח מצויה לא מחיצה היא כלל, ופרכינן עלה מההוא מעשה דפרסו סדינין צמזוי דאמרין פעם אחת שכחו מלהציא ספר תורה לצית הכנסת ופרסו סדינין צמזוי וכו', ופריך פרסו צמזוי מי שרי, ולפי פירוש רש"י ז"ל לא קשיא מידי עכ"ל, הרי דהנך ראשונים הוכיחו מסוגין דמותר לפרוס מחיצה של סדין צמזוי, כיון דלא חשיבא מחיצה, והק' ע"ז מסוגיא דלקמן, אך מצואר מלשונו דאין הקושיא מהא דאהניא הך מחיצה להחיר, אלא מהא דפרכי' פרסו צמזוי מי שרי, ולפירוש תוס' ודעמייהו היינו משום איסור מחיצה, ואהא דחי דלפירוש רש"י דפירש קושיא דהתם משום הולאה דהיאך הציאו הסדינין, אך משום איסור מחיצה ליכא איסור צמחיצה בלא גג (ואף צמחיצה המתרת) ניחא ליה, והוא תמוה טובא, דהא ע"כ מיירי התם בגוונא דהך סדין חשיב מחיצה, מדמהני להחיר טלטול, ואי נוקי התם בגוונא דהיו הסדינים מהודקים צאופן דאינן נעים צרוח, אף לתוס' לא קשיא מידי מהתם, ואמאי הונח לו לרש"י טפי מלתוס'.

והנה יל"ע קצת אמאי נקבעה מימרא דרב אחא בר יעקב הכא צמסכתא דסוכה, והא עיקר הך דינא נפק"מ אף למחיצות שבת, ואי משום דפרכי' ליה ממתניתין, הא כמו"כ פרכי' ליה ממתניתין דעירובין (טז ז) והו"ל להקדים ולאתויי למילתיה אמתניתים דהתם.

ונראה לדון לדש, דיתכן דחלוק בזה דין מחיצה דשבת ממחיצה דסוכה, דאף דלענין סוכה כל דהמחיצה נעה ונדה צרוח אינה מחיצה, ואף דאין המחיצה מתצטלת בשעת נשיבת הרוח, וכדנקטו רוב האחרו', אך י"ל דהיינו דוקא לענין סוכה ולא לענין שבת, ולענין שבת דוקא היכא דשעת נשיבת הרוח בטלה

בענין מחיצה שאין יכולה לעמוד ברו"מ

אמר רב אחא בר יעקב כל מחיצה שאינה יכולה לעמוד צרוח מצויה אינה מחיצה, הנה לשון הר"י מלוניל שאינה יכולה לעמוד צרוח מצויה שלא יכפוף אותה, ומשמע לכאורה דדוקא היכא דמתצטל המחיצה צעת נשיבת הרוח לא היא מחיצה, וכ"ה בפירוש המשנה להרמב"ם בתרגום הישן וז"ל שלא תניעם הרוח ויטו לארץ עכ"ל, וכן נקטו כמה אחרו', יעוין בקרית ספר (פ"ד מסוכה) ובתוספת שבת (סי' שסג סק"ט) ובפרי מגדים (א"א סי' שסג סק"א וסי' שסג סק"ד) ובחזו"א (סי' עז סק"ו).

אולם עמדו האחרו' דמסתימת שאר הראשונים משמע דבכל גוונא לא חשיבא מחיצה כל שנעה ונדה צרוח, וכן בפירוש המשנה הנדמ"ח שלא יתנועעו תמיד צרוח וינדו עכ"ל וליתא ויגיעו לארץ, וכן בפירוש המשנה בעירובין (פ"י מ"ח) שכל שרוח מצויה מנידה אותו אינו מחיצה, וכן משמעות המשנ"ב (סי' תל סקמ"ח)<sup>ה</sup>.

ולעיל (טז ז) פעם אחת שכחו ולא הציאו ספר תורה מערב שבת למחר פירסו סדינין על גבי העמודים והציאו ספר תורה וקראו בו, וכתבו האחרו' דלהנך שיטות צריך לאוקמי צמדין הקשור היטב דאינו נד צרוח.

ויל"ע דהנה בעירובין (ח א) ההוא מצוי עקום דהוא צסורא כרוך צודיא אותיבו ציה צעקמומייתיה אמר רב חסדא הא לא כרב ולא כשמואל כו' לשמואל דאמר תורתו כסתום הני מילי לחי מעליא אצל האי כיון דנשיב ציה זיקא ושדי ליה לא כלום הוא ואי נעיץ ציה סיכתא וחצריה חצריה, והנה מלישנא דגמ' נשיב ציה זיקא ושדי ליה מצואר דהתם לא היה מתקיים כלל מחמת הרוח, ומסקינן דאי נעיץ ציה סיכתא וחצריה חצריה, ולכאורה משמע דאף ע"י הך סיכתא אכתי הוא נע ונד צרוח, דאל"כ מאי אחי לאשמועינן, פשיטא דאם קבעו צחוזק דאינו נד כלל דמהני, וכן לישנא דחצריה חצריה משמע דהוי חיבור צעלמא [וכן סתמא דמילתא מחצלת הנעוזה ע"י יתד צעלמא הולכת וצאה צרוח] אלא דיתכן דרב חסדא לא סבר לחידושא דראב"י דסוגין

<sup>ה</sup> מיהו יעו"ש היטב בלשונו דנראה דלא נחית כלל לדון אי צעינן דמתצטל המחיצה בשעת נשיבת הרוח, אלא כוונתו לאפוקי דלא מיירי דוקא בגוונא דנעקרת המחיצה לגמרי ע"י הרוח וכן מצואר מראייתו צעשה"צ יעו"ש, ומ"מ משמעות דבריו דכל דע"י הרוח המחיצה הולכת וצאה (כלישנא דגמ' קאזיל ואחי) פסולה ולא הזכיר כלל דמיירי דוקא צמתצטל הכשר המחיצה.

מחיצות בעצם, ולהכי אמרינן דכיון דצמקום זה ליכא מחיצה קבועה וצמקום זה ליכא מחיצה קבועה, ממילא חשיב דליכא מחיצה כלל, אך בשבת ללא בעינן כלל מחיצה בחפלא, ובעינן רק לגדור את המקום, כיון דבכל שעה הך מקום גדור ע"י המחיצות, שפיר הויא מחיצה.

אולם אכתי נפק"מ בהך דינא גם לענין שבת, בגוונא דמתצטלת ונפסלת המחיצה בשעת נשיבת הרוח, דצוה הרי בשעת נשיבת הרוח אין המקום גדור, ונמצא דאין גדירת המקום קבועה, וכיון דחדית רב אחא בר יעקב דבעינן הכשר מחיצות בכל שעה ואף בשעת נשיבת הרוח, ולא סגי במחיצה המתקיימת לסירוגין, אף ככה"ג יש לפסול.

ומעתה ניחא סוגיא דעירוזין, דמשמע ללא פסלינן מחיצה שאין עומדת ברוח אלא היכא דנעקרת המחיצה, אך לא פסלינן מחיצה הנעה ברוח גרידא [אלא דל"ל דסתמא היכא דנעיץ ביה סיכתא, שוב לא צטל הכשר המחיצה בשעת נשיבת הרוח].

ובן מעתה מבואר היטב הא דמכשרינן לקמן (טו ז) סדינין למחיצות, דהתם מיירי במחיצות שבת, וצוה אף מחיצה הנדה ברוח כשרה כל דאינה נפסלת בשעת נשיבת הרוח.

ומעתה יש מקום נמי לבאר דברי המכתם, די"ל דאף דמחיצה הנדה ברוח מהניא למחיצות שבת, מ"מ שרי לעשותה בשבת, דכיון דאין המחיצה קבועה במקום אחד, ובכל מקום הויא מחיצת עראי, ליכא צוה איסור אהל, ואף דסו"ס היא גודרת את המקום, ולהכי לא הוקשה לו אלא מהא דמבואר התם בגמ' דאסור לעשות מחיצה של סדינין בשבת, אך לפירוש רש"י דקושית הגמ' משום איסור הוצאה, ולא מנינו בגמ' דאיכא צוה איסור עשיית אהל, שפיר י"ל דמותר להעמיד מחיצה של סדינין, ואף דהויא מחיצה לענין שבת, כיון דלא הויא מחיצה במקומה.

המחיצה לגמרי אינה מחיצה, ומ"מ יסוד הדין אחד וכדיתבאר בסמוך, ולהכי פרכי' ליה אף מדין מחיצות דשבת [ומשום דמשמע לגמ' דבהנך דוכתי מיירי אף בגוונא דשעת נשיבת הרוח צטלה המחיצה לגמרי].

וביאור הדברים הוא, דהנה ל"צ עיקר הך דינא, דכל דהמחיצה נדה ברוח אינה מחיצה, דכיון דאין המחיצה מתצטלת כלל אף בשעת נשיבת הרוח, אמאי לא תיהוי מחיצה, ובפרט דהא רב אחא בר יעקב מסבירא קאמר לה, ומנא ליה הך מילתא דבעינן מחיצה שאינה נעה ונדה ברוח כלל, ובפשוטו נריך לדחוק דמסבירא חדית לה דכל כהאי גוונא לית לה שם מחיצה.

אולם משמיה דמרן הגרי"ז מנו לבאר בגדר הך דינא, דלעולם יסוד הדין משום ציטול המחיצה, ואף דלעולם לא צטל הכשר המחיצה, מ"מ כשנצא לדון על מקום זה, הרי אין המחיצה מתקיימת בו, וכן כשנצא לדון על המקום הסמוך, ונמצא דלעולם ליכא מחיצה קבועה במקום אחד, ולהכי לא הויא מחיצה.

ומעתה נראה לדון דהיינו דוקא בסוכה ולא בשבת, דהנה כבר ייסד בחידושי רבינו חיים הלוי (פי"ז משנת ה"צ) דצדין מחיצות דשבת לא בעינן חפלא דמחיצה, אלא יסוד הדין הוא במקום דיהא גדור ע"י מחיצות, וציאר שם דמה"ט ליכא דין כותי מיכתת במחיצות שבת, כיון דלא בעינן כלל שיעור במחיצה עצמה, אלא הוי שיעור במקום, דבעינן מקום י' מוקף מחיצות, אך מנו משמיה דהגר"ח דהיינו דוקא במחיצות דרשויות שבת, אך במחיצות דסוכה אינו כן, והתם איכא בעינן חפלא דדפנות, ואיכא דין שיעור דדפנות עצמן, ויהא צוה דין כותי מיכתת (ויעוין צמאירי בסוגיא דסוכה העשויה ממין נריף (טו ז) דנראה לכאורה יסוד הדברים) [ולעיל נתבאר משום דהחפלא דסוכה היינו הסכך והדפנות ולא עצם המקום (והרשות) ויש להאריך בהאי עניינא ואכ"מ].

ומעתה נראה לבאר, דהך חסרון דציאר הגרי"ז, דלעולם ליכא מחיצה במקום אחד, היינו דוקא בסוכה דאיכא דין